

The background image shows a village scene with a prominent church tower on the left, several brick houses with dark roofs, and many bare trees. The sky is overcast. The overall tone is somewhat muted, typical of a winter or late autumn setting.

SGP

VERKIEZINGSPROGRAMMA SGP
ZALTBOMMEL 2022 - 2026

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave.....	2
2. Inleiding	4
3. Kernwaarden en drijfveren.....	6
Liefde tot God en elkaar.....	6
Liefde voor de dienst aan God.....	6
Liefde voor de dag van God	6
Respect voor gestorvenen	7
Onderdak voor mensen in nood.....	7
Rentmeesterschap	7
Ruimte voor verschil.....	7
4. Bestuur en ondersteuning	8
Interactie met de inwoners	8
Besturen mét de samenleving	8
Integriteit	8
Samenwerking zoeken.....	9
Gemeentefinanciën.....	9
5. Veiligheid.....	10
Preventie	10
Politie	10
Discriminatie en geweld	11
Brandweer en ambulance.....	11
Asielbeleid	11
6. Verkeer en vervoer	12
7. Economie	13
(Glas)tuinbouw	13
De economie van de toekomst.....	14
Visie op arbeidsmarkt	14
Zorg voor ondernemers	15
Zondagsrust	15

8. Onderwijs	16
Onderwijshuisvesting	16
Onderwijs en lokale economie.....	16
Onderwijsachterstanden tegengaan	17
Thuiszitters	17
Leerlingenvervoer.....	17
Onderwijs en zorg.....	18
Integrale kindcentra.....	18
9. Sport, cultuur en recreatie	19
Sport.....	19
Cultuur en recreatie.....	19
Archeologie en erfgoed	19
10. Sociaal domein	21
Jeugdzorg.....	21
Zorg en welzijn.....	22
Werk en inkomen	22
11. Volksgezondheid, milieu en energie	24
Volksgezondheid	24
Milieu en leefomgeving	24
Beheer van openbare ruimte.....	24
Milieu en afval	25
Duurzame energievoorziening	25
Klimaatadaptatie.....	26
12. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.....	28
Ruimtelijke ordening	28
Volkshuisvesting	29

2. Inleiding

Verwarrend, zo zouden we de huidige tijd willen kenschetsen. Er is behoefte aan houvast. Kan de SGP u dat geven? Wellicht op het eerste gezicht wel. Stabiel. Koersvast. Consistent. Vasthoudend. Degelijk. U mag deze termen aan onze partij linken. En toch, nee, geen houvast aan de SGP. Maar aan Gods vertrouwde handen.

We hebben de titel 'In vertrouwde handen' aan ons programma gegeven. In de wetenschap dat we niet overal een antwoord op hebben.

1. Vaste koers

Het gaat de goede richting op. Woorden die u wellicht niet vaak van een SGP'er hoort. Maar ze zijn wel waar. God bestuurt ons leven. Er gebeurt niets buiten Zijn wil. Hij leidt de geschiedenis, totdat Hij terugkomt. Het is goed om te midden van de hectiek te beseffen dat Jezus Christus, Gods Zoon, aan het kruis de overwinning al heeft behaald. Dat hoeven wij als SGP niet nog eens over te doen.

2. Vertrouwd geluid

Als SGP kregen we eens het verwijt niet zo verrassend te zijn in onze standpunten. Dat vinden we als SGP helemaal niet erg. Van ons mag u geen radicale wijzigingen verwachten op de punten die we al jaren voorstaan. Geen blindelings volgen van luidruchtig verkondigde meningen door vaak marginale gedeeltes van de bevolking. Overigens niet zelden geventileerd vanuit een persoonlijk belang. Wel vasthoudendheid op de punten die ertoe doen. Een schone en veilige gemeente Zaltbommel. Voldoende gevarieerd werk. Duurzaam én betaalbaar bouwen van woningen in alle kernen, met een juiste balans. En dat alles in een omgeving met voldoende en goed onderhouden groen. In goed en veilig bereikbare dorpen en stad.

3. Ermee vertrouwd maken

Die vertrouwde handen hebben ook iets in zich van het 'vertrouwd maken met'. Zeggen wat je doet en doen wat je zegt. De SGP wil uitdragen waarom keuzes gemaakt worden. Direct gegrond op wat de Bijbel zegt. Of omdat we op basis van onze verantwoordelijkheid iets vinden. En handelen zoals we beloofd hebben. In het besef mensen met gebreken en onvolkomenheden te zijn. Er zal vast wel iets in dit programma staan wat we niet waar kunnen maken. Of wat bij nader inzien toch niet zo'n goed idee is. U mag er ons op aanspreken dat we daar duidelijk over zijn.

4. Aannemelijk

Dingen die te mooi zijn om waar te zijn, zijn dat vaak ook. De SGP wil staan voor aannemelijke plannen met een deugdelijke financiële onderbouwing. Geef alleen hoop als een plan kansen heeft. Een vroeg nee is beter dan een late teleurstelling. Niet alles kan. En we willen niet alles. Een mega leisure center in Zaltbommel? Geen meerwaarde, dus niet doen. Nog meer windmolens dan gepland in het Munnikenland en langs de A2? Niet verstandig.

5. Stellig

Over bepaalde onderwerpen kunnen we als SGP stellig zijn. U mag van ons een duidelijke lijn verwachten. Over herindeling. Doen we gewoon niet. Als het gaat over arbeidsmigranten. We gaan alleen nog maar huisvesten voor de behoefte van onze eigen gemeente. We gaan

voor zondagsrust. We blijven een gemeente met aantrekkingskracht voor toeristen die rust zoeken. We jagen geen boeren en tuinders onze gemeente uit.

6. Vertrouwen wekken

‘Wie zijn die mensen’ vroeg minister Kaag zich af over mensen die een bepaalde partij stemmen die serieus begon, maar zich inmiddels steeds verder naar de marge manoeuvreert. Het onbegrip voor afwijkende standpunten neemt toe. Mensen met terechte zorgen over het volbouwen met windmolens worden afgedaan als ‘klimaatontkenners’. Net alsof dat bestaat trouwens. En ‘klimaatdrammer’ wordt gezien als een eretitel. Zogenaamde tolerante partijen gaan zich ineens intolerant tonen, als een afwijkende mening naar voren wordt gebracht. Of zelfs als je die afwijkende mening alleen maar bent toegedaan. Maar dát wekt geen vertrouwen. Er is behoefte aan partijen die mensen een stem geven. Zonder los te komen van de waarden waar ze voor staan. Dat is het waar de SGP voor staat. Vanuit een gedegen basis opkomen voor mensen met een eigen mening. Mensen wegzetten met wat voor typering dan ook, mag u van ons niet verwachten. Het vertrouwen in de politiek is vaak zeer terecht heel laag. Als SGP willen we oprecht luisteren naar de zorgen van mensen. Als SGP benadrukken we de eigen verantwoordelijkheid van mensen.

7. Trouw

Er is er maar Eén die echt trouw is. En dat is God. In de Bijbel wordt ons het teken van die trouw gemeld. De regenboog. Dat is hoe God ons wil laten weten dat Hij er is en weet wat wij doen. Dat Hij dezelfde God is, die Hij was toen de regenboog werd ingesteld. En dat Hij dezelfde God van de Bijbel blijft. Daarom zijn wij er nog. Is onze gemeente er nog. Dankzij Zijn trouw.

Hebben we hiermee alles gezegd? Nee, het verkiezingsprogramma bestaat uit meer pagina's. Maar dit is wel de hoofdlijn en daarmee de lijn voor de komende vier jaar Deo Volente. We hopen dat het u aanspreekt. U mag er óns in ieder geval op aanspreken! Namens SGP Zaltbommel,

Geert Bok
Lijsttrekker SGP Zaltbommel

Hans Waaijenberg
Voorzitter SGP Zaltbommel

3. Kernwaarden en drijfveren

De SGP is een christelijke partij. Wij baseren onze politieke visie op de Bijbel en de gereformeerde belijdenisgeschriften. De SGP staat hiervoor, want het christelijke geloof is waardevol en biedt een moreel fundament voor het leven van mensen en voor de politiek. De SGP ziet de overheid als dienares van God, die zich inzet voor het belang van burgers.

Liefde tot God en elkaar

Liefde is het centrale thema van het christelijke geloof. We moeten God liefhebben boven alles en onze naaste liefhebben als onszelf. God wil een leven volgens christelijke normen en waarden zegenen. Dat heeft het verleden vaak bewezen. Een leven volgens christelijke normen en waarden is goed voor de gehele samenleving. Tegelijkertijd kan daardoor ieder mens tot zijn recht komen. Daarom staat de SGP voor politiek volgens de Bijbelse norm. Het christelijk geloof biedt heldere richtlijnen voor het maatschappelijke leven. In de Bijbel kunnen we lezen hoe God wil dat wij ons moeten gedragen ten opzichte van Hem en van onze medemensen. De SGP vindt een respectvolle omgang met elkaar daarom erg belangrijk.

Concreet:

- Geen bordelen en seksinrichtingen binnen onze gemeentegrenzen;
- Vasthouden nul beleid casino's;
- Verbod op aanstootgevende reclame;
- Waardig en toegankelijk taalgebruik in de gemeenteraad.

Liefde voor de dienst aan God

De SGP staat voor een overheid die het welzijn van burgers vanuit christelijke waarden en normen wil dienen. Godsdienstvrijheid en gewetensvrijheid zijn belangrijke waarden. Toch betekenen ze niet dat alle godsdiensten zich op dezelfde manier in de openbare ruimte kunnen uiten. De Nederlandse geschiedenis en cultuur zijn immers gestempeld door het christendom.

Liefde voor de dag van God

God heeft in Zijn wijsheid een rustdag aan de mens gegeven. Die rustdag is bedoeld om God en elkaar te dienen. De zondag is in de christelijke traditie een rustdag. Daarom is de SGP principieel tegen (sport)evenementen en winkelpenstelling op zondag. De gemeente Zaltbommel moet zorgen voor de randvoorwaarden van de zondagsrust, zodat de burger de zondag als een dag van afzondering kan gebruiken.

Ook vanuit maatschappelijk oogpunt is het belangrijk om wekelijks een rustdag te hebben. Daardoor nemen ons welzijn en onze gezondheid toe. Er is vooral vanuit de grote winkelketens druk om op zondag zoveel als mogelijk open te gaan. Dit gaat ten koste van de kleine winkels en de keuzevrijheid van werknemers.

Concreet:

- Terugdringen van het aantal koopzondagen, verruiming van zondagopening is onbespreekbaar;
- Geen dwang voor winkeliers om op zondag open te zijn;
- Geen (sport)evenementen op zondag;
- Geen subsidie voor zondagssport.

Respect voor gestorvenen

De SGP is principieel voor begraven. In het graf rusten gestorvenen tot de wederkomst van Christus. Het gemeentebestuur zorgt voor voldoende, gepaste gelegenheid om te begraven.

Concreet:

- Begraafplaatsen zijn en blijven goed onderhouden;
- Tarieven voor de begraafrechten bij verlening én bij verlenging hoeven niet kostendekkend te zijn.

Onderdak voor mensen in nood

De Bijbel geeft ons opdracht om gastvrij te zijn voor vluchtelingen en mensen in nood. De opvang van vluchtelingen moet in balans zijn met de belangen van de eigen bevolking en de draagkracht van onze gemeente niet te boven gaan.

Concreet:

- Opvang van vluchtelingen moet passen bij aard en schaal van de gemeenschap;
- Betrek het maatschappelijk middenveld en de kerken bij de opvang van vluchtelingen;
- Zorg voor een zinvolle dagbesteding voor vluchtelingen;
- Waarborg de veiligheid van vluchtelingen en burgers.

Rentmeesterschap

God heeft de aarde aan de mens toevertrouwd om die te bebouwen en te bewaren. Goed rentmeesterschap is daarom belangrijk. We mogen van de vruchten van de aarde genieten, maar moeten de natuurlijke bronnen niet uitputten. We hebben als goede beheerders te zorgen voor de schepping in de breedste zin van het woord. Zorgen voor de schepping is meer dan alleen opwekking van hernieuwbare energie.

Concreet:

- Onhaalbare doelen zijn contraproductief, we streven naar een haalbaar percentage duurzame energie;
- De gemeente láát in de eerste instantie investeren in duurzaamheid en doet dit daarnaast ook zelf.

Ruimte voor verschil

God heeft alle mensen uniek geschapen. Ieder leven is daarom intrinsiek waardevol. Daar staat de SGP altijd voor. De SGP blijft pleiten voor ruimte om de eigen visie uit te dragen en vraagt daarom ruimte voor verschil.

Concreet:

- De gemeente dwingt niemand om tegen het eigen geweten in te handelen;
- Een discussie is een mogelijkheid om kennis te nemen van elkaars standpunten. Daarin moet de vrijheid zijn om afwijkende meningen te ventileren.

4. Bestuur en ondersteuning

Interactie met de inwoners

Het is een paradox. Ondanks de toegenomen communicatiemiddelen wordt de afstand tussen gemeentebestuur en inwoners als steeds groter ervaren. Bestaande structuren, waardoor gemeenteraad en college in het verleden gevoel kregen bij de mening van inwoners, staan onder druk. Het wantrouwen richting politiek groeit.

Het is lastig om de kloof die er is of bij sommige onderwerpen plotseling ontstaat te overbruggen of niet te laten ontstaan. Burgerparticipatie is van een goed streven verworden tot een modewoord. Niet zelden wordt de participatie gekaapt door een kleine groep goed georganiseerde inwoners met een uitgesproken mening, die geen recht doen aan de meerderheid. Zorg er als gemeente voor dat het gesprek over een voorstel breed tot stand komt.

Concreet:

- De gemeenteraad en het college zoeken actief contact met de inwoners en luisteren in een vroegtijdig stadium naar gevoelens en argumenten;
- De gemeenteraad gaat door met de bezoeken aan de dorps- en wijkraden, maar beperkt zich niet alleen tot de daar opgedane informatie;
- Het college en de gemeenteraad motiveren duidelijk tegenover de inwoners welke keuzes waarom worden gemaakt;
- Draagvlakmeting bij initiatieven is een gedeelde verantwoordelijkheid van college en initiatiefnemer;
- Dorps- en wijkraden fungeren niet politiek en houden contact met inwoners als hulpmiddel voor het gemeentebestuur;
- Interactie is gediend met kleinschaligheid; wat klein kan, klein houden.

Besturen mét de samenleving

De overheid past een beperkte rol. Wat de inwoners zelf kunnen aanpakken, zal de overheid niet overnemen. Eigen verantwoordelijkheid voorop. Bij het uitbesteden van gemeentelijke taken aan de inwoners moet worden gezorgd voor continuïteit.

Veiligheid, leefbaarheid en professioneel zorgaanbod vormen kerntaken van de gemeente en worden niet bij de inwoners neergelegd.

Concreet:

- Het gemeentebestuur stimuleert het door inwoners uitvoeren van gemeentelijke taken maar houdt zelf grip.

Integriteit

Vaak wordt er gediscussieerd over de vraag of publieke bestuurders integer zijn of niet. Integriteit start met 'doen wat je zegt en zeggen wat je doet'.

Concreet:

- Bestuurders zijn eerlijk en oprecht en verantwoorden zich voor de gemaakte keuzes;
- Partijen pakken zelf in de eerste instantie hun wakende rol, als het gaat over ondermijning.

Samenwerking zoeken

Gemeenten zijn geen eilanden. Ook de belangen van Zaltbommel overschrijden gemeentegrenzen. Daarom is samenwerking met andere gemeenten nuttig.

Gemeenten worden ongemerkt meegenomen in een trend van schaalvergroting door (gedwongen) deelname aan gemeenschappelijke regelingen. In deze grote samenwerkingsverbanden raakt het tegengeluid van een gemeente, die het anders ziet, vaak compleet ondergesneeuwd.

Er is een doorgaande lijn van overheidsbeleid, dat streeft naar steeds grotere gemeenten. Iedere gemeente heeft zijn eigen karakter. Daarmee onderscheidt zij zich van de omgeving. Kleinschaligheid is een streven. Onderzoeken en opkomst bij verkiezingen wijzen uit dat de betrokkenheid van inwoners bij het gemeentebestuur afneemt na een herindeling.

Concreet:

- Samenwerking moet duidelijke maatschappelijke en economische voordelen hebben;
- Samenwerking wordt gezocht in vormen waarin de eigenheid van een gemeente tot uitdrukking komt;
- Het aantal en de omvang van de gemeenschappelijke regelingen wordt afgebouwd;
- Herindeling wordt afgewezen en stappen daarnaartoe zijn onbespreekbaar;
- Een onderzoek moet duidelijkheid geven welke ODR-taken (verantwoordelijk voor het afgeven en controleren van vergunningen) weer door de gemeente Zaltbommel worden uitgevoerd.

Gemeentefinanciën

Een financieel gezonde gemeente is een basisuitgangspunt van de SGP. Niet als doel op zichzelf, maar om ook in de toekomst de voorzieningen in alle kernen op peil te houden en te zorgen voor een schone en veilige omgeving. Daar moet voldoende geld voor in kas worden gehouden.

Concreet:

- Financiële meevallers betekenen lagere lasten voor onze inwoners;
- Structurele lasten worden altijd gedekt door structurele opbrengsten;
- Lokale lasten worden verhoogd met maximaal het inflatiepercentage, structurele tekorten zorgen daarom niet voor lastenverhoging, maar leiden tot bezuinigingen;
- Geld wordt pas beschikbaar gesteld als de inkomsten voldoende zeker zijn.

5. Veiligheid

Veiligheid is een van de belangrijkste zaken in onze samenleving. Burgers willen veiligheid in hun huis, in hun wijk, in het verkeer, op school en op het werk. Veiligheid is één van de kerntaken van de overheid. De politie draagt daarbij zorg voor de fysieke veiligheid.

De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid, maar staat niet alleen. Ook corporaties, instellingen, ondernemers en burgers zelf zijn verantwoordelijk voor veilig wonen, werken en reizen.

De SGP vindt het belangrijk om samen te werken aan veiligheid. Samen met partners en vrijwilligers moet het veiligheidsgevoel worden verbeterd. Inwoners en ondernemers willen steeds vaker meehelpen om criminaliteit en overlast te bestrijden. De gemeente ondersteunt initiatieven die meehelpen aan meer veiligheid.

Preventie

Preventie is het belangrijkste, daarna volgt handhaving. De gemeente straalt daadkracht uit in haar communicatie. Vandalisme, overlast en geweld tegen hulpverleners worden niet getolereerd.

Concreet:

- Bijzondere opsporingsambtenaren nemen politietaken waar en zetten zich in voor lokale prioriteiten. Hierbij dienen zij voldoende middelen (bijv. wapenstok) te hebben om deze taken op een doeltreffende wijze te kunnen uitvoeren;
- Handhaving is geen doel op zichzelf, maar staat ten dienste aan de uitvoering van beleid en gebeurt daarom in alle redelijkheid, met mogelijkheden tot legalisatie van geconstateerde feiten;
- Er wordt ingezet op buurtpreventie en de 'VeiligeBuurt'-app is aanvullend en dus niet vervangend voor het politie werk;
- Er wordt voorlichting over sociale veiligheid aan basisscholen aangeboden;
- Er is zorg beschikbaar voor jeugd en gezinnen met complexe problemen;
- Intensieve inzet op matiging van alcohol- en drugsgebruik door voorlichting en controle, geen alcohol en drugs op straat.

Politie

Gemeenten krijgen steeds meer te maken met criminaliteit die hen ondermijnt. Criminaliteit verschuift van de stad naar het platteland. Specifiek voor onze gemeente schuift criminaliteit vanuit Brabant naar Gelderland. Dit uit zich onder meer in het toenemende aantal dumpingen van drugsafval in onze gemeente. Tegelijk zijn er zorgwekkende berichten als het gaat over het afnemen van de politiecapaciteit op het platteland.

Concreet:

- Onze gemeente blijft zich actief inzetten voor uitbreiding van het aantal agenten en behoud van het politiebureau in Zaltbommel;
- Wijkagenten zijn onmisbaar in de kernen/wijken. Zij zijn zichtbaar actief en betrokken;

- De gemeenteraad bepaalt lokale prioriteiten zoals ondermijnende criminaliteit, woninginbraken en overlast van drugshandel;
- De gemeente hanteert een streng drugsbeleid en staat geen coffeeshops toe;
- Meer ruimte voor opsporing lokale criminaliteit in samenwerking met wijkagenten;
- De gemeente zet zich maximaal in voor het realiseren van de aanrijtijd van politie;
- Aanrijtijden van hulpdiensten worden jaarlijks in de gemeenteraad besproken.

Discriminatie en geweld

Ieder leven is intrinsiek waardevol. Geweld en discriminatie tegen wie dan ook keurt de SGP af. De SGP heeft oog voor kwetsbare groepen in de samenleving en onderstreept het belang van initiatieven die hun veiligheid verbeteren.

Concreet:

- De gemeente heeft een meldpunt discriminatie en geweldsincidenten waar burgers melding kunnen maken van onveilige situaties.

Brandweer en ambulance

Brandweer en ambulancezorg zijn belangrijke schakels in de zorg en veiligheid voor burgers. Beide diensten zijn ondergebracht in regionale samenwerkingsverbanden, maar de gemeente moet volop aandacht aan dit thema blijven geven.

Concreet:

- Het gemeentebestuur houdt goed contact met brandweervrijwilligers en stimuleert werving van nieuwe vrijwilligers;
- De gemeente maakt zich sterk voor het behoud van alle huidige brandweerposten;
- De gemeente zet zich maximaal in voor het realiseren van de aanrijtijd van de brandweer;
- Het gemeentebestuur legt zich er niet bij neer dat de aanrijtijden van de ambulance in m.n. de dorpen in de West-Bommelerwaard ver onder de maat is;
- Bij een ramp of crisis is de gemeente volledig voorbereid op haar taken; Voorbereiding, samenwerking en oefeningen verdienen veel aandacht.

Asielbeleid

De instroom van vluchtelingen stelt de gemeente voor uitdagingen. Er zal voor gezorgd worden dat er een plaats is voor statushouders. De SGP vindt dat deze nieuwe inwoners door de gemeente serieus moeten worden begeleid. Vrijwilligers kunnen helpen met werk, school en vrijetijdsbesteding. Ook de plaatselijke kerken moeten omzien naar deze inwoners met hun kinderen.

Concreet:

- Christelijke barmhartigheid voor vluchtelingen en statushouders.

6. Verkeer en vervoer

Verkeer blijft om aandacht vragen. De SGP vindt dat de belangrijke doorgaande verkeersstromen zoveel mogelijk buiten de woonkernen moeten worden geleid. Het openbaar vervoer moet op peil blijven of verbeteren. Extra fietspaden moeten worden gerealiseerd m.n. op scholierenroutes.

Concreet:

- De gemeente moet in kaart brengen welke knelpunten er op het gebied van het verkeer op dit moment zijn. Dit moet de basis vormen voor een nieuwe verkeersvisie;
- Speciale aandacht krijgt in de verkeersvisie de binnenstad, recent is een nieuw parkeerbeleid ingevoerd waarvan met name de blauwe plekke zeer in trek zijn, bij een mogelijke herziening van het parkeerbeleid zullen deze dus zeker niet verdwijnen;
- Winkeliers in de binnenstad zijn de kenners van hun omgeving, op hun verzoek wordt de binnenstad daarom niet autoluw gemaakt;
- In de verkeersvisie moet speciale aandacht zijn voor:
  - Fietsverkeer op m.n. scholierenroutes;
  - Goede en veilige ontsluiting voor (nieuwe) woonwijken;
  - Gevaarlijke kruisingen veiliger maken, bijv. door het aanleggen van rotondes;
  - Inrichting van 30 km zones;
- Verkeersmaatregelen die opgenomen zijn in het Project Inpassings Plan tuinbouw moeten zo spoedig mogelijk worden uitgevoerd;
- Als het gaat over openbaar vervoer vindt de SGP het behoud van de buurtbus belangrijk en ook van een schoolliner met voldoende capaciteit en behoorlijke frequentie;
- De SGP is voorstander van snelfietsroutes, zoals bijvoorbeeld de F2 (Zaltbommel - 's-Hertogenbosch);
- Er moet een vrijliggend fietspad komen langs de Bergsche Maasdijk;
- Er komen (meer) (snel)laadpalen in de openbare ruimte om elektrisch vervoer te stimuleren;
- Lobby voor verbreding van de A2 vanaf Deil naar 's-Hertogenbosch naar minimaal vier rijstroken per richting;
- Om de geluidseffecten van het Programma Hoogfrequent Spoor te minimaliseren wil de SGP de huidige brug voorzien van het 'Stille Brug' concept;
- Parallel aan voorgaande punt willen we inzetten op een verbreding van de spoorverbinding en meer treinen tussen Houten en Den Bosch.

7. Economie

Economie is een belangrijk thema. Ons hele westerse samenlevingsmodel is gebaseerd op het kapitalistische groeimodel. De SGP vindt economie belangrijk. Voor ons is de economie geen doel maar een middel. De economie is nodig om in ons levensonderhoud te voorzien. Vanuit het Bijbels perspectief van rentmeesterschap is het onze verantwoordelijkheid om de schepping niet te laten lijden onder onze drang naar welvaart. Economische resultaten worden bij voorkeur met duurzame middelen behaald. En.....welzijn blijft belangrijker dan welvaart.

De SGP vindt een sterke lokale economie met voldoende bedrijvigheid belangrijk. Waar werk is, wonen mensen. Waar werk verdwijnt, verdwijnen mensen. Dat is het uitgangspunt als het gaat over werk in onze gemeente. Daarnaast is het zo dat werk een van de dingen is die zorgen voor structuur en een sociaal netwerk. Daar heeft iedereen behoefte aan.

Concreet:

- Bedrijven aantrekken met werkgelegenheid die past bij de (lokale) beroepsbevolking en met aandacht voor kennisintensieve arbeid;
- Ruimtelijke keuzes maken met oog voor een goede balans tussen economie, milieu en werkgelegenheid;
- Zorgen voor goede communicatie tussen de gemeente en bedrijven.

(Glas)tuinbouw

Historisch gezien is er in de gemeente Zaltbommel een tuinbouwsector ontstaan die niet meer is weg te denken en inmiddels zeer vooruitstrevend werkt. Omdat deze bedrijfstak zorgt voor werkgelegenheid en inkomen voor een groot aantal inwoners, moeten er mogelijkheden zijn om blijvend te kunnen professionaliseren. Werkgelegenheid en concurrentiekracht kunnen alleen dan in stand blijven.

Wat werkgelegenheid betreft: op dit moment is een groot gedeelte van de banen in de Bommelerwaard direct of indirect in de tuinbouwsector te vinden. Ook voor de toekomst moeten er voldoende banen blijven. Daarbij is het goed om oog te hebben voor banen in het 'hogere segment'.

Wat de concurrentiekracht betreft: om concurrerend te kunnen blijven, is schaalgrootte van de bedrijven een serieus aandachtspunt. Hoewel de gemiddelde opbrengst per vierkante meter tuinbouwgrond is toegenomen, is ook de gemiddeld noodzakelijke bedrijfsgrootte groter geworden. Dit betekent dat een verkleining van het totaal beschikbare areaal een bedreiging voor de concurrentiekracht zou kunnen vormen.

De tuinbouwsector brengt echter ook neveneffecten met zich mee die niet overal gewenst zijn. Denk bijv. aan transportactiviteiten en de huisvesting van arbeidsmigranten. Een zorgvuldige inpassing in het gebied vanuit een visie op de langere termijn blijft belangrijk. We willen de dialoog met de sector voortzetten en verdiepen om tot een concrete uitwerking te komen die passend is voor iedereen.

Concreet:

- Het is belangrijk om creativiteit te tonen om ook bedrijven van tuinders in zogenaamde extensiveringsgebieden toekomstgericht te houden. Of als dit niet meer kan een goed perspectief op verplaatsing te bieden;
- De ruimte die binnen het PIP (Provinciaal Inpassing Plan) beschikbaar is moet optimaal worden benut. Het is goed om kritisch te kijken naar een aantal gebieden

binnen het PIP, die maatschappelijk/landschappelijk gezien niet wenselijk zijn om in te richten als glastuinbouw. We willen samen met de sector onderzoeken of er als vervanging gebieden zijn buiten het PIP die meer wenselijk zijn om in te richten voor de glastuinbouw (per saldo dus niet meer oppervlakte, maar alleen verplaatsing);

- Het PIP mag er niet toe leiden dat vergunningverlening voor nieuwbouw in intensiveringsgebieden bemoeilijkt wordt (door bijvoorbeeld langere doorlooptijden, hogere leges);
- Het PHTB wordt opgeheven. Dat betekent voor de SGP dat er een nieuwe vorm van vergunningverlening voor de tuinbouw moet komen. Wij vinden dat bestemming bij recht weer mogelijk gemaakt moet worden. Om de kwaliteit van de PIP-gebieden te waarborgen moet er een toetsingscommissie komen die de vergunningsaanvragen beoordeelt. Hierin moeten zowel de overheid als de sector vertegenwoordigd zijn;
- Innoverende, waarde toevoegende activiteiten aan het eindproduct moeten zoveel mogelijk worden toegestaan binnen de ruimte die het bestemmingsplan biedt;
- Van de gemeente mag een proactieve houding worden verwacht bij de herziening van de infrastructuur, waarbij de lasten rechtvaardig worden verdeeld.

De economie van de toekomst

De economie ontwikkelt zich razendsnel. Het is daarom belangrijk om niet alleen vast te blijven houden aan de structuren van het heden en het verleden. We moeten op tijd de bakens verzetten en nieuwe ontwikkelingen o.m. op het gebied van tuinbouw en transport/logistiek volgen.

Concreet:

- Een constante dialoog met (alle) lokale bedrijven om in te kunnen spelen op de nieuwe economie;
- Toekomstgerichte innovatieve bedrijven aantrekken, vanuit een regionaal samenhangend beleid;
- Ruimte voor streek economie, onder meer door passende nevenactiviteiten, zoals boerderijwinkels, op agrarische bedrijven toe te staan.

14

Visie op arbeidsmarkt

Wij willen de lokale economie stimuleren om een sociale arbeidsmarkt met werk voor onze inwoners te creëren. Daarom verwachten wij van onze lokale bedrijven dat zij hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. Zeker als het gaat om de tuinbouwbedrijven in onze gemeente liggen daarin nog voldoende kansen.

Niet alleen betaald werk is waardevol. De SGP vindt zorg, ondersteuning en vrijwilligerswerk even nuttige maatschappelijke bijdragen. Deze moeten daarom gestimuleerd en gewaardeerd worden.

Concreet:

- Voldoende werkgelegenheid voor alle opleidingsniveaus;
- Samenwerking met Werkzaak en UWV bij het vervullen van vacatures;
- Een goed lokaal of regionaal onderwijsaanbod dat aansluit op de arbeidsmarkt;
- Vrijstelling van sollicitatieplicht voor alleen gaanden met jonge kinderen of mensen met een zieke partner.

Zorg voor ondernemers

Zelfstandige ondernemers in het midden- en kleinbedrijf zijn de ruggengraat van onze economie. Zij verdienen de steun van de gemeentelijke overheid. Dat kan door hen te faciliteren en goed met hen te communiceren. Ook moeten ze voorzien worden van goede locaties om stabiele groei mogelijk te maken.

Regels zijn er om deze bedrijven te beschermen en te reguleren. Niet om ze te belemmeren. Dat moet de insteek van alle regelgeving zijn.

Boeren en tuinders verdienen gemeentelijke steun. Zij zijn belangrijk voor onze voedselvoorziening en spelen een goede rol in natuurbeheer en het behoud van onze landschappen. De gemeente creëert ruimte voor hen om hun bedrijf economisch gezond te houden. Regelgeving dient als een steun in de rug in plaats van als stok tussen de spaken.

Concreet:

- De gemeente heeft een bedrijfscontactfunctionaris bij wie bedrijven al hun vragen kunnen stellen;
- Nieuwe bedrijven worden ontvangen met een ‘rode loperbenadering’, zodat zij snel alle procedures en processen kunnen doorlopen;
- De gemeente stimuleert ondernemers om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen;
- Regels zijn eenduidig, beschermend en terughoudend;
- Regels zijn er om te reguleren en bedrijven te beschermen, niet om ondernemen te belemmeren;
- Lokale lasten blijven beperkt;
- De gemeente voert een soepel beleid voor boeren en tuinders om deze voedselvoorzieners te behouden, onder andere bij het verlenen van vergunningen.

Zondagsrust

Bij lokale economie en een sociale arbeidsmarkt hoort ook rust op zijn tijd, of beter gezegd op Zijn tijd. God heeft in Zijn wijsheid ons de zegen van een collectief rustmoment gegeven, de zondag. Een dag om Hem te dienen en te rusten van al onze arbeid. En dat is niet knellend of beperkend, want een uitgerust mens functioneert beter.

Concreet:

- De zondag als collectief rustmoment in onze economie;
- Bescherming van kleine winkeliers en werknemers die in de problemen komen door winkelenstelling op zondag;
- Terugdringen van het aantal koopzondagen in onze gemeente;
- Er komt geen verdere uitbreiding van de mogelijkheden om op zondag te winkelen in onze gemeente.

8. Onderwijs

Goed onderwijs is erg belangrijk voor de ontwikkeling van burgers en van de samenleving. Het Rijk is verantwoordelijk voor goed onderwijs en voor toezicht op de onderwijskwaliteit. De gemeente heeft vooral een belangrijke rol bij het scheppen van goede randvoorwaarden. De gemeente heeft daarom een taak bij lokaal onderwijsbeleid, passend onderwijs, leerlingenvervoer, nieuwbouw en uitbreiding van scholen, het tegengaan van onderwijsachterstanden en toezicht op de leerplicht. Het is goed dat gemeenten zich betrokken voelen op het onderwijs in hun dorp of stad. De professionele ruimte van scholen moet daarbij voorop blijven staan. De SGP vindt de vrijheid van onderwijs absoluut leidend.

Onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen.

Concreet:

- In het integraal huisvestingsplan (IHP) beschrijven schoolbesturen en gemeente de huisvestingvoorzieningen die nodig zijn, waarbij maatwerk wordt geleverd. Niet elke school wil, zoals in Brakel, een multifunctionele accommodatie (MfA). Daarin wordt ook gezocht naar afstemming op beleid voor leerlingenvervoer en passend onderwijs;
- Het duurzamer maken van schoolgebouwen heeft prioriteit. De gemeente en scholen zetten in op energie neutrale huisvesting. Renovatie is naast nieuwbouw ook een nadrukkelijke optie;
- Creativiteit op het gebied van passend onderwijs dichtbij huis is welkom. Budget wat niet nodig is voor leerlingenvervoer als een leerling op verzoek van ouders/verzorgers in de eigen wijk of kern blijft, kan prima verschoven worden naar passend onderwijs;
- Prognoses met betrekking tot leerlingaantallen zijn goed. Maar er moet ook weer niet al te veel waarde aan gehecht worden. De afgelopen jaren heeft onze gemeente laten zien de voorziene lichte krimp in veel gevallen om te kunnen zetten in een licht groei;
- Scholen voor regulier onderwijs hebben vanwege passend onderwijs soms aanpassingen in huisvesting nodig. Daar moet ruimte voor zijn;
- De gemeente Zaltbommel maakt al jaren gebruik van een volledige decentralisatie van de onderwijshuisvesting. De SGP wil hier graag mee doorgaan;
- Gemeenten mogen niet 'sturen' met onderwijsgebouwen. Scholen en besturen bepalen zelf of ze samenwerken of zelfs samengaan. Een bestuur dat slechts voor één school verantwoordelijk is, is zeker niet per definitie verkeerd bezig;
- Aandacht voor een goede ventilatie, luchtfiltering en binnenklimaat in scholen is zeker in coronatijdperk, belangrijk. De gemeente ondersteunt door middel van een lening of subsidie;
- De gemeente speelt een ondersteunende en stimulerende rol bij de oprichting van (gezamenlijke) bedrijfsscholen.

Onderwijs en lokale economie

De SGP wil scholen en leerlingen stimuleren kennis te maken met lokale bedrijven.

Concreet:

- Scholen en bedrijven stimuleren leerlingen bekendheid te geven aan de lokale economie, door middel van bezoeken, excursies, stages en beroepsmarkten te organiseren met lokale bedrijven.

Onderwijsachterstanden tegengaan

Gemeenten bieden speciale programma's aan om kinderen met een onderwijsachterstand te helpen. Ze krijgen daar ook geld van het Rijk voor. De SGP wil laaggeletterdheid en taalachterstanden effectief aanpakken. Het bevorderen van leesgedrag onder jonge kinderen is hierbij een belangrijk middel.

Concreet:

- Bij afspraken over resultaten van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) staat de inzet van scholen centraal;
- Gemeenten schrijven geen leeropbrengsten of didactische middelen, zoals een Citotoets, voor aan scholen.

Thuiszitters

Ieder kind is leerplichtig. Daarom is het onwenselijk dat er nog duizenden kinderen in Nederland thuiszitten. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor toezicht op de Leerplichtwet. De problemen met thuisblijvende kinderen zijn vaak complex. Toch wil de SGP thuiszitten zoveel mogelijk terugdringen en voorkomen. De SGP realiseert zich dat de school soms tijdelijk of definitief niet de juiste ontwikkelomgeving kan zijn. Het is dan belangrijk dat er in andere instellingen doelgericht gewerkt wordt aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Concreet:

- Onderwijs en jeugdhulp moeten intensief samenwerken om thuiszitten te voorkomen. Daarbij moet oog zijn voor complexe problemen;
- De gemeente spant zich in om ervoor te zorgen dat er geen of hooguit beperkte wachtlijsten zijn bij zorgaanbieders die complexe problemen bij kinderen en jongeren behandelen;
- Er is goede begeleiding nodig voor leerlingen die vanuit een instelling terugkeren naar het onderwijs;
- Gemeenten houden zich bij de toetsing van het recht op vrijstelling aan de sobere kaders die de wet stelt.

Leerlingenvervoer

Gemeenten betalen onder bepaalde voorwaarden (een deel van) het vervoer van leerlingen. Dit geldt voor leerlingen die door een beperking niet zelfstandig naar een passende school kunnen of voor leerlingen die verder moeten reizen omdat er geen school met een passende identiteit in de buurt is. De SGP vindt het zogeheten 'signatuurvervoer' belangrijk. Door de komst van passend onderwijs hoeven leerlingen soms minder verder te reizen. De gemeente stelt zich royaal en loyaal op en werkt voortvarend mee bij de vergoeding van leerlingvervoer aan (pleeg)ouders. Dat geldt zeker in het kader van een maatregel van kindbescherming.

Concreet:

- De gemeente geeft steun aan signatuurvervoer.

Onderwijs en zorg

Sommige leerlingen hebben naast ondersteuning in het onderwijs ook aanvullende zorg nodig. Ze kunnen zich bijvoorbeeld fysiek of mentaal niet alleen redden op school. Onderwijszorg-arrangementen regelen een combinatie van onderwijs en zorg op school.

Concreet:

- Burgers mogen bij onderwijs-zorgarrangementen niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. De overheid is een betrouwbare partner en (sociaal)vangnet. De gemeente zorgt vanwege de garantiefunctie van de overheid dat er altijd voldoende passend onderwijs in de openbare scholen beschikbaar is;
- Zorgaanbieders moeten passen bij de identiteit van leerlingen, ouders en school. Dat geldt niet alleen voor geïndiceerde, maar ook voor kortdurende zorg.

Integrale kindcentra.

Op veel plekken in het land worden IKC's ontwikkeld. Dit zijn voorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar. Een IKC biedt scholen een kans om leerlingen vroeg bij de (identiteit van de) school te betrekken. Ook kunnen ze een goede doorlopende leerlijn bieden. Integrale kindcentra kunnen een goed instrument zijn om onderwijsachterstanden te bestrijden en sociale samenhang te bevorderen.

Concreet:

- Maatschappelijke initiatieven zoals peuterspeelzalen worden niet onnodig gehinderd met regels. De gemeente verstrekt ook subsidie aan initiatieven die de voorschoolse educatie bevorderen;
- Scholen mogen niet gedrongen of gedwongen worden om zich om te vormen tot een IKC of brede school.

9. Sport, cultuur en recreatie

De SGP wil een samen-leving, niet een naast-elkaar-leving. Cultuur en cultuurgeschiedenis kunnen hierin een rol spelen. Dat geldt ook voor verantwoord samen recreëren en sporten.

Sport

De SGP ziet positieve kanten van sport, maar vindt ook dat sportbeoefening niet overgewaardeerd dient te worden. We willen ondersteunen door als gemeente faciliteiten en accommodaties te bieden. Recreatieve sport kan een positieve bijdrage leveren aan de vorming en gezondheid van de jeugd.

Ouderen en gehandicapten verdienen extra aandacht. Daarom ziet de SGP een rol voor de overheid in het bevorderen van breedtesport. De SGP vindt dat topsport geen taak van de overheid is. De SGP hecht aan de zondagsrust. Daarom wordt zondagssport afgewezen. De SGP vindt het positief dat gemeentelijke sportvoorzieningen zelfstandig worden gemaakt.

Concreet:

- Aanbieden van sport, spel en gezondheid via scholen;
- De gemeente faciliteert breedtesport;
- Geen sportevenementen op de zondag.

Cultuur en recreatie.

De SGP vindt cultuurbeleving belangrijk. Het stimuleren van sociaal-culturele activiteiten kan daaraan bijdragen. Culturele activiteiten moeten ontstaan uit particulier initiatief. De gemeente vervult daarbij wel een stimulerende en ondersteunende rol. Evenementen en cultuuruitingen moeten altijd bij de goede zeden passen. Ze mogen niet aanstootgevend zijn.

Concreet:

- De gemeente zorgt voor een toegankelijke bibliotheek met bijbehorende maatschappelijke voorzieningen;
- Scholen krijgen ondersteuning bij natuur- en cultuureducatie. Scholen moeten daarbij ruimte krijgen voor een eigen invulling die bij de identiteit van de school past;
- De gemeente vindt muziekonderwijs belangrijk. De gemeente bekijkt de mogelijkheid om ondersteuning te gaan bieden aan muziekscholen/-verenigingen om muziekonderwijs voor iedereen mogelijk te maken;
- De gemeente steunt lokale media, zodat zij inwoners onafhankelijke informatie kunnen geven. Ook zijn deze media een platform voor een maatschappelijke dialoog;
- De gemeente stimuleert rustige vormen van recreatie en draagt daarbij zorg voor wandel- en fietspaden en behoud van natuur;
- Recreatiegebied de Lieskampen wordt de komende bestuursperiode opgeknapt.

Archeologie en erfgoed

Archeologie en erfgoed zijn verbonden met de lokale identiteit van dorp, stad en streek. Wanneer monumenten en cultuurhistorisch erfgoed worden behouden, wordt de gemeente aantrekkelijk voor inwoners en toeristen. De rijke geschiedenis moet zichtbaar zijn in de bebouwing, maar ook in de openbare ruimte en in het cultuurlandschap.

Concreet:

- Er komt speciale aandacht voor de Joodse historie in onze gemeente;
- Cultuurhistorische verenigingen worden ondersteund door de gemeente;
- Cultuurhistorisch erfgoed wordt behouden door middel van herbestemming;
- De St. Maartenskerk wordt ingezet op een manier die past bij het oorspronkelijke doel en de christelijke traditie, met respect voor de historische elementen van het gebouw;
- In oude en authentieke wijken en straten wordt gebouwd met oog voor de geschiedenis;
- Het monumentenbeleid wordt in samenwerking met de gemeenschap vastgesteld.

10. Sociaal domein

De SGP wil opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. Wij willen omzien naar mensen in kwetsbare omstandigheden. Zij moeten vanuit Bijbelse naastenliefde zorg en ondersteuning of zelfs bescherming ontvangen. Allereerst door hun omgeving, kerken, scholen en andere maatschappelijke instellingen.

Jeugdzorg

Jongeren moeten gezond en veilig opgroeien tot burgers. Ze moeten vanuit een gezond verantwoordelijkheidsbesef volop meedoen in de samenleving. Daarom wil de SGP investeren in de jeugd. Er moeten goede voorzieningen en netwerken worden geboden. Daardoor is meer preventie, eerdere ondersteuning, integrale hulp en gebruik van de eigen kracht van jongeren en hun ouders mogelijk.

Sinds de oprichting van 'Veilig Thuis' is daar veel misgegaan. Dat mag niet zo blijven. De organisatie is voor heel veel mensen hun laatste strohalm.

Concreet:

- Zorgvoorzieningen moeten daadwerkelijk dicht bij de burger komen, wij willen gaan voor een wooncomplex met aanbieder van zorg in elke kern met voldoende inwoners;
- Er moet een laagdrempelig netwerk voor jeugd en gezin zijn. Dit netwerk moet actief deelnemen in sociale wijkteams, zodat het dicht bij de mensen komt en signalen vroegtijdig oppikt;
- Jeugd- en jongerenwerk moet worden ondersteund. Maatschappelijke organisaties en kerken moeten de ruimte krijgen om dit op hun eigen manier in te vullen;
- De gemeente zet in op preventie van (v)chtscheidingen, bijvoorbeeld door relatietherapie voor echtparen ter beschikking te stellen;
- Zorgvragers in de jeugdzorg moeten keuzevrijheid hebben. Daardoor wordt rekening gehouden met de levensovertuiging van ouders en jongeren;
- Er moet zorgvuldig worden omgegaan met de financiële risico's van de decentralisatie. De kwaliteit van zorg mag niet onder druk komen te staan omdat een zo groot mogelijke korting moet worden behaald;
- Geld dat voor jeugdzorg bedoeld is, wordt ingezet voor jeugdzorg;
- Gemeenten in de regio moeten kunnen worden aangesproken als hun eigen 1^e lijns zorg niet op peil is, waardoor situaties te snel worden doorgezet naar 'Veilig Thuis'.
- Voor jongeren die niet thuis kunnen wonen, wordt een zo 'thuis' mogelijke oplossing gezocht, in een pleeggezin of in een gezinshuis;
- De gemeente staat in goed contact met pleegouders en gezinshuisouders, en steunt hen in het belangrijke werk dat ze doen. De gemeente stimuleert via haar ruimtelijk ordeningsbeleid de start van gezinshuizen;
- De gemeente is verantwoordelijk voor de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Ze ziet erop toe dat meldingen bij Veilig Thuis op juistheid worden onderzocht. Indien nodig zet de gemeente hulpverlening in.

Zorg en welzijn

De Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) legt veel verantwoordelijkheid neer bij de burgers. De zorg is bedoeld voor (kwetsbare) medeburgers en hun leefomgeving. Daarbij biedt de gemeente ondersteuning, begeleiding en verzorging aan huis.

De SGP pleit voor een ruimhartig beleid. Er moeten voorwaarden worden gehanteerd zodat de burger zijn eigen verantwoordelijkheid neemt en solidair is met mensen met een (psychiatrische) handicap en/of langdurige zorgbehoefte.

Concreet:

- De SGP wil een optimale keuzevrijheid binnen de WMO, zodat de inwoner de hulp kan kiezen die bij hem past;
- Lokaal actieve maatschappelijke organisaties en initiatieven op het gebied van zorg en welzijn moeten ondersteund worden;
- Er moeten laagdrempelige en toegankelijke sociale wijkteams zijn, die dicht bij de mensen werken en direct ondersteuning en hulp kunnen bieden;
- Voor directe hulp en ondersteuning van hulpbehoevenden moet wijkverpleging worden ingezet;
- Vrijwilligerswerk en mantelzorg moeten worden gestimuleerd en ondersteund;
- Mantelzorgers krijgen een jaarlijkse mantelzorgwaardering van de gemeente;
- Er moeten goede voorzieningen zijn voor psychosociale hulp. Daarbij moet er keuzevrijheid zijn, zodat kan worden gekozen voor een instelling die past bij de levensbeschouwing.

Werk en inkomen

De Bijbel besteedt veel aandacht aan werk. Al aan het begin van de schepping geeft God de opdracht om een goed beheerder en rentmeester te zijn van de aarde. Werk is en blijft dus een Goddelijke roeping. Door de zondeval kost werken wel moeite.

Voor de SGP is betaald en onbetaald werk gelijkwaardig. Niet alleen betaald werk is waardevol. Zorg, ondersteuning en vrijwilligerswerk moeten als even nuttige maatschappelijke bijdragen worden gestimuleerd en gewaardeerd. De arbeidsparticipatie moet dan ook niet met allerlei regelingen worden opgevoerd. Wel is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn of haar inkomen.

De SGP heeft een groot hart voor mensen die door omstandigheden niet kunnen werken. Mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt (langdurig werklozen, gehandicapten, bijstandsgerechtigden) worden door de gemeente actief geholpen. Daarbij werkt de gemeente nauw samen met werkgevers in de gemeente en regio en met de sociale werkplaatsen. Als werken onmogelijk is of als er geen werk te vinden is, moet de gemeente in een inkomen voorzien. Een uitkering is dus een vangnet, geen hangmat. Dat betekent dat uitkeringsgerechtigden kunnen worden verplicht tot een tegenprestatie.

Burgers die van een wettelijk sociaal minimum moeten rondkomen, hebben het zwaar. Zij kunnen bij de SGP rekenen op een ruimhartig minimabeleid. De SGP wil alle wettelijke mogelijkheden maximaal benutten. Overbodige lokale tegemoetkomingen moeten worden teruggedrongen. Burgers moeten niet zo door allerlei regelingen gevangen worden gehouden in een uitkering omdat werken financieel minder aantrekkelijk is dan een uitkering.

Concreet:

- Samenwerking met Werkzaak en UWV bij het vervullen van vacatures;

- Van inwoners die een uitkering ontvangen, mag een 'tegenprestatie' worden verwacht. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk op een werkervaringsplek;
- De jeugdwerkloosheid moet, in samenwerking met het bedrijfsleven, actief worden aangepakt;
- Inwoners met een arbeidsbeperking moeten in samenwerking met (speciaal) onderwijs en met het bedrijfsleven actief naar leerwerkplekken of naar een dagbesteding worden begeleid;
- Er moet een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt worden gestimuleerd en ondersteund. Dit kan onder meer door ondernemers en onderwijsinstellingen te laten samenwerken en door leerlingen actief kennis te laten maken met het regionale bedrijfsleven;
- Actieve inzet op schuldhulpverlening is nodig. Maatschappelijke organisaties die daarin actief zijn, moeten worden ondersteund;
- Maatschappelijke en kerkelijke organisaties die actief zijn op het gebied van armoedebestrijding en eenzaamheid verdienen ondersteuning;
- Onbetaald werk, zoals vrijwilligerswerk en mantelzorg, verdient een grotere waardering;
- Alleengaanden met jonge kinderen moeten worden vrijgesteld van de sollicitatieplicht;
- Een armoedeval moet worden voorkomen door werken financieel aantrekkelijker te laten zijn dan een uitkering.

11. Volksgezondheid, milieu en energie

Rentmeesterschap is een van de centrale gedachten van de SGP. We moeten goed omgaan met de schepping en de volksgezondheid. Een duurzame samenleving, waarbij kinderen en kleinkinderen niet worden belast met de negatieve effecten van onze generatie, is erg belangrijk. Als SGP vinden we dat investeringen haalbaar en betaalbaar moeten zijn en dat de geïnvesteerde bedragen in redelijke verhouding moeten staan tot de duurzaamheidsopbrengst.

Volksgezondheid

De volksgezondheid moet een punt van aanhoudende zorg van de overheid zijn. Het is voor ons belangrijk dat welvaart en welzijn met elkaar in balans zijn. Hoewel allereerst de eigen verantwoordelijkheid telt, kan de gemeentelijke overheid wat voor zijn burgers betekenen door in volksgezondheid en welzijn te investeren.

Concreet:

- Een gemeentelijk gezondheidsplan met concrete doelstellingen voor bewegen en voor het stimuleren van een gezonde levensstijl waarbij de eigen verantwoordelijkheid voorop staat;
- Aanbieden van voorlichting op scholen over bewegen, gezonde voeding en gevaren van verslaving.

24

Milieu en leefomgeving

We moeten zorgvuldig omgaan met de natuur. We hebben de taak om Gods goede schepping te bouwen en te bewaren. Een schone leefomgeving moet daarom onze aandacht hebben. We kunnen immers juist op lokaal niveau het verschil maken.

Concreet:

- Waar mogelijk faciliteren en stimuleren we het gebruik van de fiets. Dit is vele malen duurzamer en gezonder dan het gebruik van andere vervoersmiddelen;
- We streven ernaar om het openbaar vervoer minimaal op het huidige niveau te handhaven. Verantwoorde mogelijkheden voor uitbreiding zullen we stimuleren;
- De gemeente faciliteert de overstap van het gebruik van fossiele brandstoffen naar elektrisch rijden. Laadpalen worden op een eenvoudige manier beschikbaar gesteld.

Beheer van openbare ruimte

Het is belangrijk om de leefomgeving op een goed kwaliteitsniveau te houden of te krijgen. Bij de kernbezoeken is het steevast een vast onderwerp dat het groenonderhoud te wensen overlaat. Perfectie zal niet worden bereikt, maar het kan wel beter.

Concreet:

- Verhoging van het zogenaamde ‘kwaliteitsniveau’ groenonderhoud. Minder onkruid en beter onderhouden plantsoenen en perken;
- Bij het groenonderhoud gebruik maken van kennis en kunde van dorps-/wijkraden;

- De bestrijding van de hondenpoepnoverlast heeft prioriteit. Hondentoiletten moeten schoongehouden worden;
- Speelterreinen en speeltoestellen moeten op een goede manier over de gemeente worden verdeeld: kinderen moeten op loopafstand kunnen spelen en bewegen.

Milieu en afval

Burgers en bedrijven produceren enorm veel afval. Daar moeten ze zich van bewust zijn. De SGP vindt dat de vervuiler betaalt.

Concreet:

- De afvalstromen moeten -tegen aanvaardbare kosten voor onze inwoners- optimaal worden gescheiden. Onjuiste scheiding brengt extra kosten met zich mee. Het serviceniveau moet minimaal gelijk blijven;
- We pleiten voor zoveel mogelijk hergebruik van materialen (circulaire economie).

Duurzame energievoorziening

De vraag naar energie stijgt. We zijn rentmeester, daarom wil de SGP een actieve bijdrage leveren aan energiebesparingen. Ook willen we rendabele, duurzame energiebronnen inzetten. Ook voor de energievoorziening geldt: de vervuiler betaalt.

Gemeenten zijn in beginsel geen initiatiefnemers voor het opwekken van duurzame energie. Het initiatief daarvoor ligt bij bedrijven, coöperaties en particulieren. Waar projecten in de omgeving passen en op draagvlak kunnen rekenen, dient de gemeente dit goed te faciliteren. De opbrengst van de energie blijft zoveel als mogelijk binnen de gemeente.

Concreet:

- Windmolens kunnen alleen worden geplaatst bij het Munnikenland en de A2;
- Uitvoeren van RES 1.0 is het maximale uitgangspunt voor de komende periode;
- De gemeente stimuleert innovatieve vormen van energieopwekking zoals geothermie en biedt ruimte aan waterstoftoepassingen en thorium;
- Andere innovatieve vormen moeten ook de aandacht krijgen. Denk hierbij aan warmtekoppelingen tussen bedrijven onderling, maar ook tussen bedrijven en particulieren;
- De gemeente zet eerst in op zonne-energie op daken, en dan pas op het land. Ze stelt goede kaders op voor zonnenvelden, met heldere afspraken over tijdelijkheid, dubbel grondgebruik, en voorrang voor niet-agrarische locaties. Als SGP hechten we er bijzonder veel waarde aan om geen zonnepanelen te plaatsen op landbouwgrond;
- De gemeente zorgt dat iedereen inzicht heeft in hoe het staat met de lokale netcapaciteit in de komende jaren. Steeds vaker is dat een beperkende factor.

Het is van belang dat de gemeente een lokale duurzaamheidsagenda hanteert. Dit zorgt voor draagvlak en helpt om een stevige positie in te nemen richting regionaal en provinciaal bestuur. Het maakt ook inzichtelijk in hoeverre het landelijke beleid haalbaar is. De gemeente dient hierbij (ook) aan het stuur te zijn en regie te behouden. Zonder een heldere eigen visie is de kans groot dat een gemeente aan de leiband wordt gelegd van landelijk en regionaal energiebeleid.

Concreet:

- Gemeenten moeten zelf ook het goede voorbeeld geven door duurzame energieopwekking bij gemeentelijke gebouwen en scholen;

- De SGP bepleit het stellen van doelen voor energiebesparing. Voorkomen is immers veel beter dan genezen. Initiatieven die het energieverbruik verminderen gaan voor het duurzaam opwekken van energie;
- De gemeente dringt aan op ‘boter bij de vis’ als de landelijke overheid energieambities bij de gemeenten neerlegt;
- In het gemeentelijk beleid is er niet alleen aandacht voor warmte, maar ook voor koeling. Hete zomers kosten veel energie. Nieuwbouw wordt groen ingericht (dat is koeler) en er wordt koel gebouwd. Bij tuinen gaan tegels eruit en groen erin. Voldoende openbaar groen is belangrijk in het kader van duurzaamheid;
- Draagvlak voor duurzaamheidsinitiatieven is van het grootste belang en wordt alleen maar belangrijker met de ontwikkelingen van zonne- en windparken. De SGP vindt het dan ook belangrijk dat burgers in een vroeg stadium bij de ontwikkelingen worden betrokken. Dit geldt overigens ook voor het provinciaal beleid;
- Netbeheerders geven inzicht in hun plannen met het energienet. Dit geeft kaders aan wat er wel en niet mogelijk is rond grote energieprojecten.

Ondersteunen duurzaamheidsinitiatieven

Bij uitstek kan de gemeente de rol van onafhankelijk adviseur op zich nemen. Het is van belang dat burgers zich gesteund weten door de lokale overheid bij het verduurzamen van hun huis, gedrag en leefomgeving. De rol van de gemeente is daarbij vooral faciliteren en ondersteunen. De gemeente kan sturen met groene leges en revolverende fondsen. Wij zijn geen voorstander van structurele subsidiëring van particuliere duurzaamheidsinitiatieven.

Concreet:

- De gemeente geeft bij sociaaleconomisch zwakkeren in de samenleving bekendheid aan duurzaamheidswinkels en groene regelingen. Deze groep mag niet de dupe worden van dure duurzaamheidsmaatregelen. Helaas is de praktijk nu vaak zo dat duurzaamheidssubsidies terechtkomen bij de meest draagkrachtigen;
- Zaken als het aanbieden van gratis warmtescans kunnen de bekendheid van duurzaamheidswinkels vergroten;
- De gemeente treft stimuleringsregelingen (bv. duurzaamheidsleningen) voor energiebesparing in bestaande woningbouw;
- De gemeente werkt proactief mee aan duurzaamheidsinitiatieven en brengt daarvoor de benodigde (ruimtelijke) procedures op orde;
- De gemeenten ondersteunt energiecorporaties van inwoners.

Klimaatadaptatie

Naast vele andere partijen (want het klimaat gaat ons allemaal aan) heeft de gemeente een belangrijke taak in klimaatadaptief handelen. Het gaat dan met name om thema's als wateroverlast, droogte, hitte en risico op overstromingen. Voorbeelden van klimaat- of ruimtelijk adaptief handelen zijn: het aanleggen van speelpleinen in stedelijk gebied die ook fungeren als wateropvang, het aanleggen van wadi's, meedoen met Operatie Steenbreek (ontsteden en vergroenen van de buitenruimte), groene parkeerplaatsen en natuurvriendelijke oevers aanleggen.

Concreet:

- De gemeente werkt aan bewustwording en kennis over klimaatadaptief handelen;
- Bij de aanleg en reconstructie van wegen en het verbeteren van dijken legt de gemeente een koppeling met bos- en natuurontwikkeling;

- Bij de herinrichting van buitenruimte en woongebieden werkt de gemeente aan beperking van wateroverlast, droogte en hitte;
- Wateroverlast wordt bestreden door o.a. meer lokale waterberging en het verder afkoppelen van regenwater van het vuil waterriool;
- De SGP wil onderzoeken of waterbassins van tuinbouwbedrijven mogelijkheden bieden om tijdelijk water uit de omgeving op te slaan bij hoosbuien;
- De gemeente werkt naar een toekomstbestendige landbouw, zonder wateroverlast of watertekort.

12. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Wonen en werken zijn belangrijke onderwerpen in de gemeenteraad. Daarbij is een evenwichtig woningaanbod belangrijk: daardoor wordt de gemeente aantrekkelijk voor inwoners. Er moet oog zijn voor de verhouding tussen huur- en koopwoningen en voor de verschillende prijsklassen van de koopwoningen.

Het ruimtelijk beleid van de SGP is gebaseerd op Bijbels rentmeesterschap. Als inbreiding mogelijk is, dan heeft dat de voorkeur boven uitbreiding. Verduurzaming van de ruimtelijke ordening wordt nagestreefd. Ontwikkelingen moeten passen bij de identiteit van de woonomgeving.

Wonen, leren en werken moeten integraal worden benaderd. Door werk in een regio, het gemiddelde opleidingsniveau van inwoners en de aanwezige onderwijsvoorzieningen te combineren, kunnen specifieke huisvestingsopgaves ontstaan. Ook kan zo krimp in de landelijk gebieden mogelijk bestreden worden.

Ruimtelijke ordening

In 2022 wordt naar verwachting de Omgevingswet ingevoerd. Die biedt een kans om lokale beleidsruimte te ontwikkelen. Initiatiefnemers moeten meer verantwoordelijkheid krijgen om draagvlak voor nieuwe bouwontwikkelingen te vinden. Bij grootschalige ontwikkelingen, zoals bedrijventerreinen, vindt de SGP regionale samenwerking een voorwaarde. Wij willen als rentmeesters altijd zuinig omgaan met de open ruimte.

Concreet:

- Het succesvolle Incidentele Particuliere Woningbouwbeleid moet worden voortgezet;
- De omgevingsvisie moet worden opgesteld met maximale ruimte voor opvattingen van de gemeenteraad;
- Welstandseisen worden versoepeld of worden afgeschaft, zonder dat het belang van cultuurhistorische aspecten wordt aangetast;
- De welstandscommissie wordt opgeheven, zonder dat de toetsing aan regelgeving verloren gaat;
- Zaltbommel heeft een aantal succesvolle bedrijventerreinen. Doorontwikkeling daarvan wordt voortvarend ter hand genomen;
- Bedrijventerreinen in de kleinere kernen zoals Gameren, Brakel en Nederhemert vormen een meerwaarde voor een kern. Tijdig worden mogelijkheden voor uitbreiding geboden;
- Leges voor m.n. kleine bouwvergunningen zijn in de gemeente Zaltbommel erg duur. De kosten moeten lager, waarbij evt. kostendekkendheid wordt losgelaten;
- Verschillende vergunningen die bij één (bouw)project behoren, moeten gelijktijdig en eenvoudiger aangevraagd kunnen worden;
- Zorgvuldige planning van het aantal m2 winkeloppervlakte. Uitbreiding mag niet ten koste gaan van andere winkels of winkelgebieden.

Volkshuisvesting

Er moet evenwicht zijn in het woningaanbod om zo alle doelgroepen te kunnen laten wonen. Diversiteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid van woningen moeten in balans zijn of in balans worden gebracht. Ook nieuwe woonvormen verdienen de aandacht omdat de woonwensen van inwoners kunnen veranderen. Nieuwe woningen moeten zoveel mogelijk energieneutraal worden gebouwd.

Concreet:

- Er komt een aanpak om de bestaande koop- en huurwoningen duurzamer te maken;
- Er is extra aandacht voor doelgroepen, zoals starters, senioren met een laag inkomen en statushouders;
- De gemeente biedt statushouders geen voorrangstatus, maar zorgt zo veel mogelijk voor passende woonruimte (al dan niet in een zelfstandige woning);
- Doordat ouderen langer zelfstandig wonen, is actieve ondersteuning vereist;
- Ontwikkeling van huisvesting voor senioren (waar mogelijk met zorg) in elke kern ligt voor de hand. De behoefte is er en het zorgt voor de nodige doorstroming;
- De ontwikkeling van mantelzorgwoningen wordt maximaal ondersteund. Er is een redelijke toets op de zorgbehoefte van betrokkenen;
- De gemeente wijst woningen allereerst zoveel mogelijk toe aan de lokale bevolking.